

Vissen in de diepte

Is dit gedicht misschien de inspiratiebron geweest voor het exemplaar 'Tierbeobachtung'? We weten niet of de Zwitser Peter Moser, de maker van dit exemplaar, bekend is met gedichten van Gerrit Achterberg. Hoe het ook zij, in dit gedicht wordt een lijn zichtbaar tussen 'Aquarium en Tierbeobachtung', tussen Achterberg en onderwijskunst.

Aquarium

*In het aquarium
bewaren vissen de schijn
zo pas geschapen te zijn;
kabouterend om een hoek,
schokschouderend op zoek .
Gezeten aan hun middelloodlijn
komen zij toegeschoven
in al het ondersteboven
van kamer en raamkozijn.
Tegen de zwaartekracht in
randen zij bovenin
even het droge aan,
alsof, van daar uit gezien
en met ons oog bovendien,
buren aan 't bekvechten slaan.
Doch beide realiteiten
zullen elkaar niet bijten.
God scheidde water en land
en stapte voor het eerst aan land.
Het spiegelbeeld kwam tot stand.
Jezus liep over het water
op een scheepje af, eeuwen later;
een spooksel, dachten ze, staat er.
Simon Petrus riep in de storm:
Heer, indien gij het zijt,
beveel dat ik tot u kom.*

Gerrit Achterberg (uit: 'Vergeetboek')

De eerste keer dat je dit gedicht leest, komt het misschien oneerbiedig over. Het lijkt eerst over onbenulligheden te gaan en dan over God. Toch beseffen we dat de tegenstelling te groot is om zómaar neer te schrijven. Alleen als we de vissen zelf ook intensief observeren, gaan we begrijpen wat de dichter hier opgeschreven heeft.

Hij moet een tijd boven die waterbak gehangen hebben, Gerrit. De vissen in hun kleurenpracht, met hun ranke lichamen, geheel aangepast en geschapen voor het water, lijken hem wel vissen van net na de schepping. Even mooi en even

gaaf ziet hij ze onder zich bewegen. Daar komen even wat kleine, gekleurde visjes voor zijn oog, om daarna weer in hun wereld te verdwijnen, als kabouterijtjes in hun bos van waterplanten. Met kleine schokjes schieten ze door het water, op zoek naar eten – of misschien naar een soortgenoot, te herkennen aan zijn kleur en vorm. Dan komen ze langzaam naar boven, recht op het gezicht af dat boven het water hangt. In de spiegeling van het water zien de ogen in dat gezicht onze wereld, op z'n kop. Het water zelf is de wereld van de vissen. Een wereld waarin wij niet kunnen leven

en andersom kunnen de vissen niet op het droge leven. Twee werelden die gescheiden lijken te zijn, totdat een vis naar de rand van zijn wereld komt en met zijn bek een hap lucht meeneemt uit de andere wereld. Achterberg kijkt, hij kijkt dieper en hij ziet meer dan het oog ziet. De twee werelden leken met elkaar in contact te komen, maar ze zullen gescheiden blijven. God heeft dat zo gemaakt, ja, ze behoren beiden tot Góds wereld. Hij was immers de Eerste die er was, Hij scheidde water en land voordat de mens er was. En naar de menselijke regel, dat wie zich als eerste op het land begeeft de eigenaar is, is Hij dan ook de Eigenaar. Degene in Wie alle werelden bijeen komen, want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen.¹

Dat Achterberg vervolgens aantoont dat die Eigenaar Zelf niet onderhevig is aan de wetmatigheden van de werelden die Hij geschapen heeft, kunnen we nog wel volgen. Maar dan opeens die geschiedenis over Petrus in de storm op de golven. De taal van zijn hart klinkt daarbij door onze moedertaal heen.

We zouden zeggen, hoe komt hij daar nu toch aan? Laten we eens proberen om zijn diepe gedachten

te volgen. Ik kan me zo voorstellen dat hij ons zou antwoorden: 'Kijk dan eens goed naar de wereld om ons heen, want we zien nog wel iets van God, als een weerspiegeling in het water. Het feit dat we het soms echter niet eens herkennen laat zien dat we niet meer in Zijn wereld leven. We leven in de storm. Als we proberen terug te keren naar onze Schepper, zakken we weg in de golven van onze wereld. Dan blijft maar één mogelijkheid over: een noodkreet.'

Waarom dan bij zulke diepe gedachten zo'n gewone titel als 'Aquarium'? Is dat niet een beetje ongepast? Zeker niet. De dichter laat ons zien dat het gewone bijzonder wordt als we goed kijken en gaan beseffen dat het van God is. Hij ziet met zijn kunstenaarsoog de werkelijkheid, waarin hij het werk van dé Kunstenaar ontdekt. Achterberg leert ons zo de diepte van het gewone in te gaan, om tot het hogere te komen.

Noot

¹ Romeinen 11: 36a

Gratuliert zum Jubiläum 60 Jahre de Driestar

Rieke de Kool, PR- en
communicatiemedewerkster
Driestar educatief

'Die Tierbeobachtung'. Trouwe lezers van het bulletin zullen in deze titel het exempel van Peter Moser, docent aan de lerarenopleiding te Liestal in Zwitserland, herkennen. Bert Kalkman schreef bijna twee

jaar terug een artikel over dit exempel. 'Hoe is het toch mogelijk dat kinderen met hun juf in de dierentuin zo achteloos voorbijgaan aan de wonderlijke wereld van de dieren, en in het bijzonder van de vissen?', was de vraag die de aanleiding vormde voor de ontwikkeling van Peters exempel. Tijdens het onderwijskunstseminar op 22 juni verraste Peter Moser de directie met een opmerkelijk cadeau ter gelegenheid van het

60-jarig jubileum. Op de foto is het in beeld gebracht. Het zegt iets over Peters exempel en de veelkleurigheid van mensen die bij onderwijskunst zo sterk naar voren komt. De maker is een collega beeldende vorming van Peter.